کد خبر: ۴۵۲۴۷۹
چهارشنبه ۹ تیر ۱۴۰۰ ۱۲:۴۰

مذاکرات در آستانه شکست!

در حالی‌که دور هفتم مذاکرات احیای برجام در وین قرار است از اوایل ماه جولای آغاز شود، دیپلمات‌ها و مقامات دولتی گفته‌اند علی‌رغم پیشرفت‌های چشمگیر، هنوز برخی اختلاف‌های جدی اما قابل حل برای دستیابی به توافق نهایی، باقی مانده است و با توجه به تعدد متغیرهای تأثیرگذار، هنوز هم خطر واقعی شکست فرآیند مذاکرات وجود دارد.

به گزارشخبرنگاران جامعه گزارش خبر، پس از شش دور مذاکره در وین علی‌رغم اشتیاق دولت بایدن و رهبران ایران برای احیای برجام، هنوز توافقی حاصل نشده و روزنامه واشنگتن‌پست گزارش داده است که مواضع سختگیرانه ایران و آمریکا مذاکرات احیای برجام را پیچیده‌تر می‌کند.

سیگنال‌های سختگیرانه‌ای که کار را پیچیده می‌کند

به نوشته این روزنامه ایران به دنبال لغو صدها تحریم تحمیل شده توسط ایالات متحده است که آسیب جدی به اقتصاد این کشور وارد کرده و دولت بایدن از ایران می‌خواهد که به مفاد توافق هسته‌ای عمل کند و در عین حال مایل است برای ادامه یافتن مذاکرات پس از احیای برجام درباره سیاست‌های منطقه‌ای و توسعه موشک‌های بالستیک تهران، بخشی از اهرم تحریم‌ها را حفظ کند.

به ادعای واشنگتن پست پیروزی ابراهیم رئیسی، روحانی محافظه‌کار در انتخابات ریاست‌جمهوری که در ماه آگوست کار خود را آغاز خواهد کرد، بر احساس فوریت معطوف به مذاکرات افزود.

رئیسی از سوی دیگر محمدباقر قالیباف، رئیس پارلمان ایران در پاسخ به اخطار یک نماینده مبنی بر پایان مهلت توافق میان تهران و آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، گفت بر اساس قانون، آژانس حق دسترسی به تصاویر و اطلاعات ضبط شده از داخل برخی سایت‌های هسته‌ای ایران را ندارد.

قالیباف گفت: «توافق منقضی شده و پس از آن هیچ کدام از اطلاعاتی که در داخل دوربین‌ها ضبط شده، هرگز تحویل آژانس داده نمی‌شود و در اختیار ایران باقی می‌ماند». همچنین سخنگوی کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی پارلمان نیز هشدار داد که «اگر آمریکا نتواند همه تحریم ها را حذف کند، ایران همچنین دوربین های آژانس را خاموش می کند».

به نوشته واشنگتن‌پست این اعلامیه پارلمان می‌تواند مذاکرات ایران و شش قدرت جهانی در مورد احیای توافق هسته‌ای سال ۲۰۱۵ را پیچیده‌تر کند.

واشنگتن پست نوشت این سیگنال سختگیرانه دیگری است که در جریان مذاکرات طولانی و فشرده با هدف احیای توافق هسته ای ۲۰۱۵ میان آمریکا و ایران رد و بدل شده است.

اظهارات قالیباف، چند روز پس از انقضا توافق بین تهران و آژانس بین المللی انرژی اتمی که اجازه تمدید موقت نظارت بازرسان آژانس را می‌داد مطرح شد. توافقی که در فوریه برای مدت ۳ ماه منعقد، در ماه می برای یک‌ماه تمدید و در ۲۴ ژوئن منقضی شد.

مذاکرات نباید طولانی شود

در روزهای اخیر ، ایالات متحده و ایران به صراحت گفته اند که مذاکرات نمی تواند به طور نامحدود ادامه داشته باشند. عباس عراقچی ، مذاکره کننده ارشد هسته‌ای تهران در جلسه کمیته امنیت ملی پارلمان گفت: «به اندازه کافی مذاکره شده است. وقت آن است که کشورها تصمیم بگیرند».

بر اساس این گزارش، هر دو طرف گفته‌اند با طولانی شدن پروسه مذاکرات موافق نیستند. هفته گذشته، وقتی یک مقام ارشد وزارت امور خارجه آمریکا در جمع خبرنگاران گفت که آنها نمی‌توانند “به طور نامحدود” به مذاکرات ادامه دهند و گفت: «ما هنوز اختلافات جدی داریم. خواهیم دید که آیا می توانیم آنها را رفع کنیم یا خیر. اما این اختلاف‌ها جدی و واقعی هستند. اگر در آینده قابل پیش‌بینی رفع آن‌ها ممکن نباشد، مجبور به مشورت و بررسی مجدد شرایط هستیم تا بفهمیم که چگونه به جلو حرکت کنیم».

وی افزود: «اما مطمئناً زمان یک عامل مثبت نیست و این دریچه به طور نامحدود باز نخواهد ماند. بنابراین ما در تلاش هستیم تا دوباره وارد توافق شویم. ما متوجهیم که ایران همچنان به پیشرفت [هسته‌ای] خود ادامه می دهد و دقیقاً به همین دلیل است که ما اعتقاد داریم خروج از برجام اشتباه بوده و منجر شده با این وضعیت روبرو باشیم. ما می خواهیم در اسرع وقت [برنامه هسته‌ای] ایران را به شرایط توافق بازگردانیم».

این مقام رسمی آمریکایی پس از انقضای توافق تهران و آژانس و پیش از پاسخ منفی ایران به درخواست گروسی و اعلامیه رئیس پارلمان ایران گفت: «در صورت عدم تمدید این تفاهم، در صورت عدم وجود نظارت آژانس بر آنچه که ایران انجام می دهد، بازگشت به برجام بسیار پیچیده تر خواهد بود، زیرا ما مجبور خواهیم شد بفهمیم که اساس برنامه هسته ای آنها چیست». این در حالی ست که این ایران بارها اعلام و اثبات کرده است که برنامه هسته‌ای‌اش را صرفاً برای اهداف صلح آمیز و تولید انرژی طراحی کرده است.

وزیر خارجه ایالات متحده آنتونی بلینکن نیز روز جمعه همراه با همتای فرانسوی خود ژان ایو لودریان در کنفرانس خبری مشترک هرگونه عدم موفقیت در تمدید توافق تهران و آژانس را نگران‌کننده و منجر به ایجاد مشکلات جدی برای مذاکرات احیای برجام در وین دانستند.

آنتونی بلینکن وزیرخارجه آمریکا نیز در یک کنفرانس خبری با وزیر امور خارجه فرانسه ژان ایو لودریان در پاریس ضمن ابراز نگرانی، گفت: «بن بست توافق موقت [ایران و آژانس]باید حل شود. اگر ایران به چرخش سانتریفیوژهای پیچیده‌تر و پیشرفته‌تر ادامه دهد و اگر سایر جنبه های منع شده توسط برجام را پیگیری کند، بازگشت به استانداردهای مندرج در توافق اصلی بسیار سخت خواهد بود». به نوشته واشنگتن پست براساس این توافق زمان گریز هسته‌ای ایران به یک سال افزایش یافته بود و اکنون به دو تا سه ماه کاهش یافته است.

بلینکن

ژان ایو لو دریان نیز در این نشست مشترک مدعی شد که «مذاکرات در حال حاضر در سخت ترین مراحل قرار دارد و نیاز به تصمیم قوی و شجاعانه از طرف مقامات جدید ایران دارد. اما اکنون وقت آن است. تداوم طولانی مذاکرات بی‌معنی خواهد بود». این در حالی است که تهران احیای برجام را عمدتاً منوط به تصمیم طرف آمریکایی برای لغو تحریم‌های دوران ترامپ می‌داند.

سخنگوی وزارت امور خارجه ایران نیز در پاسخ گفت «اگر ایالات متحده میراث شکست خورده ترامپ را کنار بگذارد» نجات توافق هسته‌ای ۲۰۱۵ امکان پذیر است.

سعید خطیب زاده در توییتر خود نوشت که به دلیل تعهد پایدار ایران برای نجات توافقی که آمریکا سعی در از بین بردن آن را داشت ، ایران فعال ترین

عضو مشارکت‌کننده در مذاکرات وین بوده و بیشتر طرح‌ها را پیشنهاد کرده است. خطیب زاده همچنین نوشت: «هنوز هم اعتقاد داریم که اگر آمریکا تصمیم بگیرد میراث شکست خورده ترامپ را کنار بگذارد، توافق ممکن است. اما ایران تا ابد مذاکره نخواهد کرد».موعد تصمیم‌گیری طرف‌ها فرارسیده‌است

از سوی دیگر، عباس عراقچی معاون وزیر خارجه ایران گفت وقت آن است که طرف های مقابل در مورد برجام تصمیم خود را بگیرند. بر اساس گزارش ایران‌پرس، عراقچی بعد از جلسه عصر یکشنبه با اعضای کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس به خبرنگاران با اشاره به رایزنی‌های کافی درباره چندین موضوع مورد بحث، گفت که پس از شش دور گفتگوهای سخت برای احیای توافق هسته‌ای، به نظر می‌رسد مذاکرات در حال نهایی شدن است.

معاون وزیر خارجه ایران با تأکید بر اینکه «ایران قبلاً تصمیمات سخت خود را گرفته است» اعلام کرد که اکنون زمان تصمیم‌گیری طرف‌ها فرا رسیده است. عراقچی گفت: «هنگامی که ایالات متحده از برجام خارج شد، ایران تصمیم به پایبند ماندن به آن گرفت و این تصمیم تاکنون منجر به حفظ برجام شده است».

مسافت کوتاه اما سخت

رئیس هیئت ایرانی در مذاکرات وین گفت: «در این مرحله مشخص است که کدام زمینه‌ها و کدام اقدامات امکان‌پذیر است و کدام‌یک غیرممکن است. بنابراین وقت آن رسیده است که همه طرف‌ها، به ویژه همتایان ما بتوانند تصمیم نهایی خود را بگیرند». عراقچی افزود: «پر کردن شکاف ها به تصمیماتی نیاز دارد که عمدتا [ایالات متحده] باید اتخاذ کند. امیدوارم در دور بعدی [مذاکرات] این مسافت کوتاه اما سخت را طی کنیم».

محمود واعظی رئیس دفتر حسن روحانی رئیس جمهور ایران روز چهارشنبه گفت که ایالات متحده ۱۰۴۰ تحریم اعمال شده در دوران ترامپ علیه بخش‌های مهم اقتصاد ایران مانند نفت، مبادلات مالی و حمل‌ونقل را لغو و همچنین چندین مقام ارشد را از لیست سیاه خود حذف خواهد کرد.

همچنین روز شنبه شبکه خبری ان‌بی‌سی گزارش داد که دولت بایدن در راستای تلاش برای احیای توافق هسته‌ای در حال ارزیابی لغو تحریم‌ها علیه دفتر رهبر عالی ایران است. به گفته علی واعظ مدیر پروژه ایران در گروه بین المللی بحران، حذف تحریم های رهبر عالی ایران ممکن است به دولت بایدن کمک کند زیرا این کشور سعی در ترغیب تهران برای پذیرش مذاکره درباره برخی موضوعات دشوار دارد. واعظ گفت: :«در پایان روز ، اولویت مهمتر چیست؟ مهار برنامه هسته ای ایران یا اعمال تحریم هایی که در عمل تقریباً هیچ تأثیری ندارند؟».

روز پنجشنبه ، یک مقام ارشد وزارت امور خارجه آمریکا در پاسخ به سوالی درباره رفع تحریم های رهبرعالی ایران در جمع خبرنگاران، گفت تاکنون در این باره توافق نشده است اما در عین حال در را برای این اقدام باز گذاشت. این مقام مسئول گفت: «ما هنوز در حال نهایی کردن تمام این موضوعات هستیم و این شامل موارد تحریمی که شما به آنها اشاره کردید نیز هست».

پیام تنش‌های اخیر منطقه‌ای؛ خطر شکست مذاکرات جدی است

در آستانه دور هفتم مذاکرات وین، مناسبات ایران و آمریکا با یک چالش جدی‌تر هم مواجه شد؛ دستور رئیس‌جمهور جو بایدن برای حمله به مواضع نیروهای هم‌پیمان ایران در مرز عراق و سوریه که در کمتر از یک روز با حملات موشکی به پایگاه‌های نظامیان آمریکایی در عراق پاسخ داده شد.

خبرگزاری سی‌ان‌بی‌سی گزارش داد که این حملات پیام واضحی دارد مبنی بر اینکه همچنان احتمال هر سناریویی از جمله شکست مذاکرات وجود دارد، با این حال به نوشته این خبرگزاری تحلیلگران می گویند بعید است که این تنش‌ها عاملی برای از دور خارج کردن پروسه مذاکرات باشد.

با این حال هم‌زمانی این تنش منطقه‌ای با سیگنال‌های منفی -از جمله مواضع سختگیرانه طرفین و عدم تمدید توافق ایران و آژانس- بسیاری از ناظران را نسبت به احتمال عدم حصول توافق نهایی در مذاکرات وین نگران کرده است.

سی‌ان‌بی سی نوشت: حملات هوایی اخیر دومین دستور رئیس جمهور جو بایدن برای حمله علیه نیروهای متحد ایران از زمان آغاز دوره مسئولیت اوست. ایالات متحده در پاسخ به آنچه دولت بایدن می گوید حملات پهپادی علیه پرسنل آمریکایی در عراق بوده است ، نیروهای هم‌پیمان ایران را در مرز عراق و سوریه آنجا هدف قرار داد. پنتاگون مدعی شد هدف از این حملات تأسیسات عملیاتی و ذخیره سازی تسلیحات در دو مکان در سوریه و یک مکان در عراق بوده است.

سی‌ان‌بی‌سی نوشت: بازگشت به برجام یک اولویت اصلی سیاست خارجی برای کاخ سفید بایدن است. آیا حملات جدید می تواند مذاکرات را از کار بیندازد یا بدون تبعات جدی، صرفاً به عنوان پیامی مبنی بر اینکه «حسن نیت دیپلماتیک مانع اقدام نظامی در مواردی که لازم باشد، نخواهد شد» برداشت می‌شود؟صنم وکیل ، کارشناس ایران و معاون برنامه خاورمیانه در مؤسسه چتم‌هاوس به CNBC گفت: «این حملات پیام واضحی به منتقدان داخلی می‌دهد که مسائل منطقه‌ای با ایران به دلیل مذاکرات برجام نادیده گرفته نمی‌شود. این امر همچنین برای اطمینان دادن به شرکای منطقه ای ایالات متحده است که ورود مجدد آمریکا به توافق هسته‌ای منجر به کوتاهی نسبت به امنیت آن‌ها نخواهد شد».

علی واعظ ، مدیر پروژه ایران در گروه بحران به CNBC گفت: «من شک دارم که حملات تأثیری در مذاکرات وین داشته باشد. به نظر می رسد دو طرف موفق شده‌اند اختلافات خود را میان دو طیف قابل حل از طریق دیپلماسی و نظامی تفکیک کنند. هر دو کشور نشان داده‌اند که پس از یک زدوخورد همچنان می‌توانند قدم بزنند و آدامس بجوند». (کنایه از اینکه علی‌رغم اختلاف‌های متعدد و درگیری در منطقه، دو طرف همچنان قادرند با نادیده گرفتن اختلافات جدی‌تر، مسیر دیپلماتیک و مذاکره را در مسائل دیگر ادامه دهند.)

واعظ هشدار داد این تنش در عین حال به خوبی نشان می‌دهد که اگر مسیر دیپلماتیک در وین سقوط کند، تنش‌های منطقه‌ای تا چه حد بدتر خواهد بود»